

Expeditie 'Middeleeuwen'

1. Opa's kantoorboekhandel en woonhuis (links, met erker), ca. 1900. Bron: Regionaal Archief Nijmegen. Uit de Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant van 18 juni 1899: 'Ditmaal hebben wij te wijzen op den nieuwen boek-, papier- en muziekhandel van den heer A. T. van Hooijdonk, Molenstraat 62. Al zijn wij geen bewonderaars van de tekening der winkelpui, de winkel op zichzelf is ruim en net ingericht. Des heren Hooijdonks clientèle, hem sinds vele jaren in de Priemstraat kennend, zal zeker niet nalaten, hem naar de Molenstraat te volgen.'

Aan de hand van zijn genealogische database met ruim 27.500 profielen gaat de auteur op zoek naar zijn Brabantse roots en komt daarbij tot verbazingwekkende ontdekkingen.¹

Van de ruim 27.500 direct of indirect aan mij verwante profielen in mijn stamboom zijn er maar een slordige 280 van nog levende personen. De overige 27.220 zijn morsdood. Ik troost mij met de gedachte dat elke (amateur)genealoog voornamelijk met of onder doden leeft. Toch schrik ik een enkele keer van het speelse gemak waarmee ik de zoveelste dode aan een van de takken van mijn boom rijg. Het waren per slot van rekening ooit voelende wezens, mensen van vlees en bloed. En nu zijn ze dan dood. Gewoon dood?

Levend in het gigantische dodenrijk van mijn voormoeders en -vaders zou je denken dat je als vooroudervorser tot aan de tanden gewapend bent in je worsteling met de dood. In de trant van: 'Al die miljarden die jou zijn voorgegaan is het toch maar gelukt om dood te gaan. Waar maak je je dan druk om? Zo erg kan het dan toch niet zijn?' - 'Nou', zeg ik dan tegen mezelf, 'als het zover is, spreken we elkaar nog wel.' De eerste dode die ik in levenden lijve zie - ik ben tien - is mijn Nijmeegse opa André van Hooijdonk. 'Vader is in zijn slaap

2. Wapenschild, ontwikkeld door Piet de Wit: *Deus mihi adjutor* (God is mijn helper)

overleden, fluistert oma snikkend in het oor van haar dochter, mijn lievelingstante. – ‘Da’s een mooie dood, moeder.’

Opa Andreas Henricus Maria (André) van Hooijdonk (geboren/gedoopt Nijmegen 25 oktober 1879, boekhandelaar, daar overleden op 26 juli 1961) trouwde op 21 juli 1920 te Utrecht met Catharina Huberta Maria (Toos) de Wit (geboren/gedoopt Helmond 21 augustus 1883, overleden te Nijmegen op 30 januari 1971). Hij is één van mijn drie Brabantse ‘interfases’. Stamvader is (voorlopig) Johannes Cornelisse (Jan) van Hoijdonq/van Hooijdonck (geboren Galder circa 1640, overleden Ginneken 23 januari 1706, ondertrouw te Ginneken en Bavel op 1 maart 1664 met Cornelia (Neeltje) Thomasdr. Pee-ter Hendrick Vlaminc(cx), geboren Ulvenhout 3 november 1641, overleden Ginneken circa 1700). Mijn opa was in meer dan één opzicht een opmerkelijke verschijning binnen onze familie. Want deze al sinds 1920 van Duitsland idolate man collaboreerde tussen 1940 en 1945 met de nazi-bezetter. In mijn in 2024 verschenen docu-fictie/mozaïekvertelling annex familiegeschiedenis ‘Onder de Zwarte Zon – De verleiding van de nazi-mystiek’ spelen hij en zijn stamhouder – mijn oom – de hoofdrol.

Zijn vrouw, mijn oma, opent een venster naar de stralende Brabantse zon en naar de oerbron van kostelijk Brabants bier. Dat sprookje begint in 1680, met Dirck Fransen die aan de Lieshouter Kerkdijk een brouwerijtje exploiteert dat na zijn dood wordt overgenomen door zijn schoonzoon Hendrick van Moorsel. In 1720 neemt diens dochter Helena het stokje over. Huwelijkschat of niet: wanneer Bregitta Morees, Helena’s

dochter, eigenares van de brouwerij wordt, vindt zij in haar man een volleerd bierbrouwer. Op 30 december 1764 stapt zij in het huwelijksbootje met Ambrosius Swinkels, die de brouwerij kent als zijn broekzak, want hij heeft er ook al voor Bregitta’s moeder gewerkt. Hij wordt zo de eigenaar van ‘de Kerkdijk’ en is tot op de dag van vandaag de naamgever van de brouwerij.^{2,3} Mijn verwantschap met Ambrosius is dun; maar goed, zij is er: via mijn overgrootmoeder Maria Elisabeth Huberta Swinkels (1839-1896).

Interessant is daarnaast ook oma’s broer, mijn oudoom Petrus Jacobus Joseph (Piet) de Wit, geboren te Helmond op 10 juni 1869, textielbaron, politicus en mecenas.

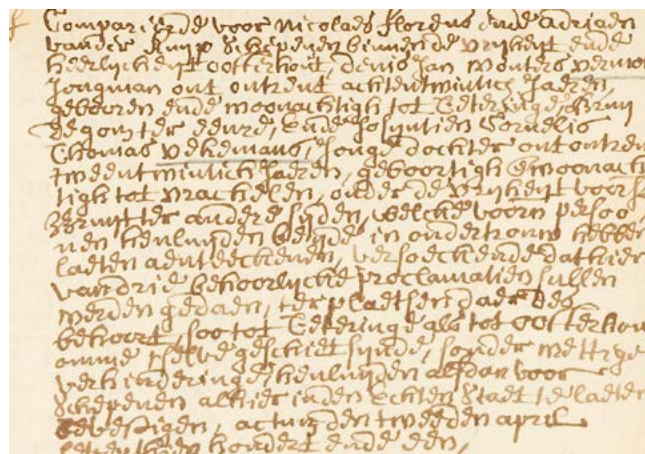
Deze man spreekt waarlijk tot mijn verbeelding, zoals mag blijken aan de hand van een greep uit een even complex als compact leven: hij richt ‘s lands eerste geheel elektrisch aangedreven textielonderneming op, bij Karelstein aan de Zuid-Willemsvaart te Helmond; faillissement; vervolgens oprichting van een nieuwe heuse textielfabriek; van spinnerij-afval wordt garen vervaardigd, waarvan grove dekens worden geweven, onder andere voor de vaderlandse troepen; ‘s lands eerste textiel-CAO is een feit; Piet laat voor zijn vrouw Anna Aarts (1876-1976), zijn voormalige huishoudster, in 1914 Peapark bouwen, een paleisachtige villa in Franse stijl, met 45 vertrekken, muzieksalon, biljartruimte en een toren van 27 meter, met twee souterrains van gewapend beton; hij vermaakt er gasten met zijn pianospel en amusante causerieën; participeert in de ontginning van de Peel en laat er De Dompt/de Annahoeve bouwen, die als stoeterij voor zijn vrouw is bedoeld; hij wordt van raadslid Statenlid en uiteindelijk lid van de Eerste Kamer; financiert de bouw van de Onze Lieve Vrouwe Kerk aan de Wilhelminalaan en de RK HBS, beide te Helmond, en sponsort de plaatselijke fanfare ‘Phileutonia’; tweede faillissement; landgoed De Dompt met Annahoeve en Peapark komen onder de hamer en de plaatselijke ijzerfabrikant Antoon van Thiel, ook bekend als ‘pasteurke’ – hij laat een trits bastaarden na – verwerft het park voor nog niet een tiende van de oorspronkelijke bouw prijs; het kasteel maakt pasteurke in 1928 met de grond gelijk; de genie moet eraan te pas komen om de fundering met dynamiet op blazen; vervolgens doorstart van NV De Wit’s Dekerindustrie (later Hatéma); hij overlijdt te Ukkel (België) op 7 februari 1947; sinds 2023 verwijst de postcode 5707 HW naar de Piet de Witstraat in Helmond. In mijn ogen is Piet de Wit een buitengewoon getalenteerde man die voortdurend innoveert, zeer succesvol als zakenman optreedt, tal van RK-projecten actief en met enorme geldbedragen ondersteunt, zich inzet voor ‘zijn arbeiders’, streeft naar maatschappelijke erkenning binnen de Helmondse zakenwereld en daardoor ook privé grote bedragen verkwanselt.^{4,5,6}

In de zoektocht naar mijn Brabantse afstamming reikt de wortel van mijn andere oma, de moeder van mijn vader, bijkans nog dieper in de historische bodem van het voormalige hertogdom: Bartholomea Maria Juliana (Bertha) Brocken wordt geboren in Tilburg op 17 februari 1886. Zij overlijdt in

3. Advertentie uit 1936, ter gelegenheid van de opening van de Waalbrug; in datzelfde jaar fabriceert mijn opa Waalbrugpilaartjes: zoete gebakjes met onder andere amandelvulling

4. Schepenbank Oosterhout, trouwboek 1661-1756, archiefnummer 8089, Regionaal Archief Tilburg, inventarisnummer 50, blad 226, akte datum: 25 april 1701

Nijmegen op 23 april 1962. Op 8 maart 1909 (zij is dan 23 lentjes jong) staat zij geregistreerd als winkeljuffrouw te Nijmegen en op 16 januari 1917 treedt zij in Nijmegen in het huwelijk met Christianus Theodorus (Chris/Christ) Wennekens (geboren te Nijmegen op 30 januari 1892, daar gestorven op 10 augustus 1967).

Als gade van de middelmatig getalenteerde brood- en banketbakker Chris klimt de voormalige winkeljuffrouw op tot manusje-van-alles die alleen tijdens haar kortstondige kraambedtijden bezig is met iets anders dan de taken van winkeljuffrouw-lunchroomserveerster-bakkerijschoonmaakster-huisvrouw. En om vier uur des middags gaat Chris Wennekens, mijn opa, aan de wandel door zijn geliefde stad, waar de Nimweegse volksmond alras de bijnaam 'de wandelende Jood' op hem plakt, vermoedelijk vanwege zijn gok. Via hem loopt mijn stamreeks al aan het begin van de achttiende eeuw hopeloos vast, al is die over zeven generaties met pleisterplaats Nijmegen honkvast, maar met oudovergrootvader Willem/Wilhelmus/Wilhellimus Wennekens/Wennekers/Winnekar/Wennekers/Willekers loop ik tegen een metersdikke muur op, waarin maar geen gat is te slaan. Hoogstwaarschijnlijk wordt hij in 1707 in Nijmegen geboren, waarbij ik liever iets verder oostwaarts lonk, net over de grens, naar Weeze, maar Nijmegen is wel de plek waar hij op 7 maart 1800 zijn laatste adem uitblaast.

Enfin, terug naar oma Bertha Brocken. Ons beider stamvader is, achttien generaties terug, Woltherus Broc de Ghesele, die omstreeks 1245 in Gesel, Helvoirt, in het hertogdom Brabant het levenslicht ziet en overlijdt na 1305, eveneens in Gesel.⁷⁸ In hetzelfde rijtje verwanten hoort overigens ook Cornelia Maria (Corry) Brokken thuis (geboren te Breda op 3 december 1932, overleden te Laren op 31 mei 2016). Menige oudere zal haar kennen als de sympathieke zangeres die twee keer meedeed aan het Eurosongfestival en dat liedjesconcours in 1957 als winnares afsloot. Zij is mijn zesde nicht in de eerste graad. Via de Brockenlijn lopen takjes onder andere naar Petrus Norbertus (Peerke) Donders zaliger (geboren te Tilburg op 27 oktober 1809, overleden te Batavia, Suriname, op 14 januari 1887, wachtend op een heiligverklaring) en 'Doe Maar' Hendrikus

Cornelis Jacoba (Henny) Vrienten (geboren te Hilvarenbeek op 27 juli 1948, overleden te Diepenheim op 25 april 2022).

Toen ik in 2019 net een jaar in de Oosterhoutse wijk Vrachelen woonde ontdekte ik mijn voormoeder Justina Cornelii T(h) omae Vekemans (geboren, om de hoek, te Vrachelen onder Oosterhout op 8 februari 1680, overleden; op 26 april 1701 trouwt zij te Oosterhout met Denis Vermeulen (geboren te Teteringen vóór 11 juni 1672, daar overleden op 30 mei 1728). Nu mijn talrijke voorgangers Broc/Brock(en)/Brokken uit Tilburg, Van Hooijdonk/Van Hooijdonck/Van Ho(o)lydon(c)k uit de regio om Breda, De Wit uit Helmond, met de armdikke en honkvaste Brabantse zijtakken Donders, Van Spaendonck, Swin(c)kels, Van Dongen, Mutsaers enzovoort vrolijk in mijn stamboom rollebollen, vond ik dat ik dan maar eens moest achteroverleunen, want 'Ich bin ein Brabanter' – terwijl ik altijd in de veronderstelling was een loepzuivere Gelderlander te zijn! Zo makkelijk kan het verkeren. Mijn ietwat te zelfvoldane tevredenheid was nochtans van korte duur.

Genealogische nodes: Focanus en Cuser

'Node' is een term uit de IT-wereld en beschrijft één enkele interface die jou met een min of meer uitgebreid netwerk verbindt. Anders dan een stamouder, die een uitgangspunt vormt voor meerdere afstammingslijnen, opent een 'genealogische node' een venster naar een min of meer groot aantal (af) stam(mings)lijnen. Kun je een stamouder dus met een brandpunt (systole) vergelijken, dan waaiert je genealogie met een stam-node (diastole) juist uit en alle kanten op. En laat ik nu in mijn stamboom een stam-node ontdekt hebben die mij rechtstreeks lieert aan voormoeders en -vaders van het allerblauwste bloed, vanaf de vroege tot de late middeleeuwen – and beyond ...

Na de ontdekking van voormoeder Justina raak ik in een heuse goudkoorts en ontdek ik hoe verslavend genealogie kan zijn: naast specifieke databanken, waaronder de genealogische onderzoeksgegevensbanken 'De Graafschap in de Middeleeuwen', 'Medieval Lands - A prosopography of medieval European noble and royal families' en Kareldegrote.nl doorspit ik urenlang Wikipedia, waarvan met name de Franse ver-

sie keer op keer van grote genealogische waarde blijkt. Ook een boek als 'De Bourgondiërs – Aartsvaders van de Lage Landen' van de kundige hand van Bart Van Loo levert veel nuttige feiten op. Ik vergelijk net zo lang tot er een zo betrouwbaar mogelijk destillaat resteert. Vrijwel elk verwant familielid is ruimschoots gedocumenteerd in diverse bronnen terug te vinden. En zo nu en dan komt het voor dat historici het niet eens zijn over de interpretatie van middeleeuwse bronnen. Dan kun je je onderzoek maar beter beperken tot ongeveer anno domini DCC, want daarvóór raak je al gauw verzeild in de kleverige webben der mythologie. En na ruim twee maanden en honderden uren tot in detail uitpluizen van bronnen, soms tot in de kleine uurtjes, genees ik allengs van die koorts.

Margareta/Margrieta Focanus (geboren te 's-Hertogenbosch op 3 april 1659, gestorven te 's-Gravenhage op 11 februari 1706) is op 25 oktober 1681 te 's-Hertogenbosch getrouwd met houwdegen en politieke draaikont Patrick Barnewall. Deze Ierse kasteelheer uit het Gelderse Tuil wordt geboren omstreeks 1655 in Rowestown, Ierland, en overlijdt omstreeks 1735, vermoedelijk in 's-Hertogenbosch. Margrieta is mijn 17de-eeuwse oudbetovergrootmoeder en het venster naar de meest illustere lieden uit de Europese geschiedenis. Als kleindochter van Sara de Witt (geboren te Dordrecht in 1590 – gestorven in 1653) rolt ze een lijntje uit naar de in het rampjaar 1672 door orangisten op de meest gruwelijke wijze afgeslachte gebroeders De Witt (Cornelis: geboren 1623; Johan: geboren 1625), en – genetisch linea recta – naar Carolus Magnus (742-814).

In Margrieta's genealogische lijn ligt met Willem Cuser (geboren Schoten (België) circa 1290, overleden te Haarlem op 13 januari 1335) in de late 13e eeuw een dermate rijke node dat ik er nog jaren van kan oogsten. En dan niet alleen droge data, maar een schatkist vol menselijke verhalen.

Uit mijn virtuele grafkelder van enorme proportie waarin de overledenen rondzwerven, doe ik voor deze bijdrage een vrij willekeurige greep. Ik stel de lezer hierna slechts een beperkt aantal lieden in willekeurige volgorde voor:

1. Karel I/V, geboren te Gent op 24 februari 1500, overleden te Cuacos de Yuste op 21 september 1558, is de achtste neef in de eerste graad van mijn stamvader Willem Cuser en de vader van Filips II, die in Willem de Zwijger zijn grootste antagonist zal vinden.
2. met Lamoraal I van Egmont ben ik verwant via Jacob I van Horne. Zoals bekend wordt Lamoraal op 5 juni 1568 op instigatie van Alva op de Brusselse markt onthoofd, samen met Filips van Horne, eveneens 'familie'. Beide graven verzetten zich tegen de Spaanse overheersing van de Lage Landen, en terwijl de Vader des Vaderlands naar Hessen vlucht, raken Van Horne en Van Egmond fataal verstrikt in Alva's tentakels. Voor een gepast eerbetoon aan de vrijheidsstrijder graaf Van Egmond die zijn droom van vrijheid met zijn bloed betaalt, moeten wij de grens over. Want niet minder dan twee Duitse titanen – Goethe en Beethoven – houden de herinnering aan Van Egmond enigszins in leven.

5. Philips III van Bourgondië, de Goede. 'An der Nase des Mannes erkennt man seinen Johannes'? Bron: Collectie Haags Historisch Museum.

3. Hendrik I van Saksen, bijgenaamd 'de Vogelaar' (want hij lustte er wel pap van), geboren te Memleben omstreeks 876, daar gestorven op 2 juli 936, is de broer van mijn voormoeder Oda van Saksen (geboren te Westerbürg in 910 – gestorven te Lüneburg rond 2 juli 962). Hij ligt begraven in de Romaanse kloosterkerk te Quedlinburg, onder het nationaalsocialisme door Heinrich Himmler en zijn Zwarte Horde geconfisqueerd en tot SS-bedeplaatsplaats verklaard. Want de Reichsführer SS zag zich als incarnatie van Heinrich I, en net als die Saksische koning van het Oostfrankische Rijk wilde Himmler de uit Oost-Europa aanstormende minderwaardige Slavische horden bedwingen.
4. uiteraard mag Lodewijk XIV, 'de Zonnekoning' in het rijtje verwanten, als zoon van een negende neef van een directe voorouder, niet ontbreken.
5. ook Philips III, 'de Goede' van Bourgondië (geboren te Dijon op 31 juli 1396, overleden te Brugge op 15 juni 1467) is een verwant, weer via Margriet Focanus. Net als Napoleon Bonaparte⁹ en Lodewijk XIV¹⁰ moet hij een schier onverzadigbare seksuele appetijt hebben gehad, want naast zijn drie huwelijken exploiteerde hij een grote schare aan maîtresses, waarvan er 'slechts' 30 gedocumenteerd zijn. Op staatkundig vlak legt hij een even 'onstilbare vraatzucht aan de dag'; onder historici geldt hij, mede dankzij zijn politieke raffinement, zelfs als stamvader van de Lage Landen.¹¹

6. Turijn, juli 2024, Standbeeld van Emanuele Filiberto di Savoia op de Piazza San Carlo. Figuur met pet: Rolf Wennekes.

6. met de Schotse koning Donnchad mac Crínáin (geboren te Atholl omstreeks 1001, overleden te Pitgaveny bij Elgin op 14 augustus 1040), Shakespeares historisch voorbeeld voor koning Duncan I uit Macbeth, heb ik een rechtstreekse Schotse stamvader. Als neef van die koning mag ik dan ook de naamgever van het Shakespeareaanse drama – Macbethad mac Findláech – tot mijn familie rekenen.
7. de Noord-Europese etnische inbreng komt van de Viking Gange-Hrólfr Ragnvaldsson (geboren te Mære, Nord-Trøndelag rond 850, gestorven te Rouen in 931). Hij is 32 generaties terug de schoonvader van mijn edelstamoudmoeder Ledgerde de Vermandois.
8. in de vroege zomer van dit jaar bezocht ik de kuststreek van Ligurië, tevens bekend als de Italiaanse Riviera. Op de terugreis besloot ik een ommetje via Turijn te maken. Deze Piëmontese stad groeide vanaf 1536 uit tot belangrijk centrum voor handel, bestuur en cultuur, want in dat jaar maakte Emanuele Filiberto, bijgenaamd Testa 'd Fer (Piëmontees voor 'ijzeren kop') haar tot hoofdstad van zijn hertogdom Savoia (Savoie). Emanuele Filiberto di Savoia (geboren te Ciamberi/Chambéry op 8 juli 1528, overleden te Turijn, Castello del Valentino, op 30 augustus 1580) is de eerste neef in de zesde graad van mijn stamvader Willem Cuser.
9. Floris V van Holland, 'der keerlen god', neef van mijn edeloudmoeder Aleid van Holland (1228-1284), wordt in 1254 geboren in Leiden, in 1296 in Muiderberg vermoord en in

de Abdij te Rijnsburg (her)begraven. Wijlen mijn schoonvader Simon Leenheer (1917-2010), Rijnsburgs banketbakker, ereburger, Spinoza-kenner, amateurhistoricus en drager van de Yad Vashem-onderscheiding, was in 1949 betrokken bij de opgravingen en zag met eigen ogen een fors gat in de aan Floris V toegeschreven schedel. Hij was dan ook getergd door de in 1995 door fysisch antropoloog Maat gepleegde schennis van de graven. Via een C-14-test toonde Maat aan dat het bij de zeventien Rijnsburgse skeletten niet ging om de graven en gravinnen van Holland, maar om de restanten van een aantal anonieme Karolingische lieden uit de negende eeuw. Laat ik vooropstellen dat de C-14-koolstoftest van Maat voor dit doel en tijdsbestek een veel te grof en onnauwkeurig middel is (met foutmarges van meerdere eeuwen). Een mogelijke DNA-test zal mijn voormalig schoonvader nochtans niet meer mogen meemaken.

Alle bovengenoemde lijnen lopen via mijn moeder Jacoba Antonia Elisabeth (Koos) van Hooijdonk (geboren te Nijmegen op 24 juni 1924, daar overleden op 16 maart 1993) en haar vader, opa André van Hooijdonk. Via mijn vader Franciscus Leonardus Joseph (Frans) Wennekes (geboren te Nijmegen op 13 maart 1923, daar gestorven op 5 juli 2004) heb ik met Dirk I van Altena (1105- 1172) een directe genetische lijn naar het desbetreffende Huis.

Kingdom of Heaven ...

... is niet slechts een episch historisch cinematografische fantasie¹², want met drie kruistochten heeft het West-Europese christendom wel degelijk de basis gelegd voor een twee eeuwen durend Koninkrijk van Jeruzalem. Godfried van Bouillon, geboren te Boulogne-sur-Mer of Baisy-Thy 18 september 1060 en overleden in Jeruzalem, 18 juli 1100, is de grondlegger van het in 1099 gestichte hemelse koninkrijk. Hij sluit er de eerste kruistocht in stijl mee af en wordt de eerste koning van Jeruzalem, al weigerde hij – edelmoedig? – die titel ten gunste van die van Advocatus Sancti Sepulchri. Hij is de broer van mijn stamvader Eustaas III van Boulogne (ca. 1058 - na 1125). Telgen uit onder meer de huizen van Boulogne en Anjou volgen elkaar als koning van Jeruzalem op, tot ook die kaars met Henri de Lusignan, koning van Cyprus en Jeruzalem in 1291 voorgoed dooft: in mei van dat jaar wordt Akko, het laatste bolwerk van de kruisvaarderstaat Jeruzalem veroverd door de Mammelukken, islamitische militaire slaven.

Existentiële crisis

Samenvattend kan ik het volgende vaststellen: voormoeder Margriet Focanus (zeventiende eeuw) en voorvader Willem Cuser (dertiende eeuw) brengen mij genealogisch in direct contact met de dynastieën van de Burchadinger, Merovingen, Karolingen, Hohenstaufen, Brandenburg, Hohenzollern, Liudolfingen, Ottonen, met het Hollandse Huis en de Huizen van Altena, Ivrea, Bourbon, Valois-Bourgogne, Habsburg, Gelre, Brabant, d'Avesnes, Limburg, Wassenberg, de Welfen, Dun-

keld, Normandië, Egmont, Oranje, Savoie, Blois, Vlaanderen en met de respectievelijke keizers, koningen, hertogen en graven (m/v).

Waarom ben ik na zoveel nobele inbreng dan in een existentiële crisis geraakt? Omdat er helemaal niks aan mijn zelfbewustzijn en in mijn leven is veranderd? Omdat mijn vrouw resoluut weigert om 's ochtends bij onze eerste begroeting een nederige knieval te maken? Dat zal het zijn! Dus draag ik de vermeende adel van mijn ziel en de veronderstelde voor naamheid onzichtbaar en in stilte en blijf ik, als vanouds, hopen op de jackpot van een of ander geluksspel. Heel gewoontjes, zoals ik eigenlijk altijd al was/ben.

DNA en de Middeleeuwen

Het resultaat van mijn DNA-onderzoek komt op etnisch vlak vrijwel perfect overeen met mijn genealogische bevindingen: Noord- en West-Europees (66,8%), Engels (19,4%), Iers, Schots en Welsh (11,2) en Noord-Afrikaans (2,6%). Omwille van wat romantiek in mijn narratief veronderstel ik dat het Noord-Afrikaanse aandeel te maken heeft met de Moorse overheersing van Spanje van circa 700 tot circa 1400. Dankzij genealogisch onderzoek is de geschiedenis op wonderbaarlijke wijze in talloze beelden en leerzame lessen tot leven gekomen.¹³

Maar ... 'jij hebt een autosomale DNA-test gedaan.' Aan het woord is Martine Zoeteman, DNA-specialiste bij CBG|Centrum voor familiegeschiedenis. 'Kenmerk van die test is dat je hooguit 250 jaar terug in de tijd kunt gaan om stukjes DNA te herkennen (van wie je die geërfd hebt). Dat komt door recombinatie. Iedereen erft 50% DNA van vader en 50% DNA van moeder, dus een deel van hun DNA en niet alles. Op die manier verdwijnt er ook DNA van je voorouders, na ongeveer 8 generaties. Dat is DNA dat niet meer wordt doorgegeven. Het Middeleeuwse gedeelte is dus inmiddels al lang uit jouw DNA verdwenen. – Het is altijd jammer om een mooi verhaal omver te moeten halen.'

Dat valt reuze mee. Ik slaap er niet slechter om. Genetische genealogie staat kennelijk nog in de kinderschoenen: naast de autosomale DNA-test zijn er de Y-DNA- (vaderlijn) en de

Mt-DNA-test (moederlijn). 'Daarmee kun je wél eeuwen teruggaan in de tijd, omdat dit DNA wel eeuwenlang bijna onveranderd van vader op zoon of via de moeder is doorgegeven. Alleen zou je dan in rechte lijn hebben moeten afstammen van die Middeleeuwse vorsten. En inmiddels is bekend dat dit bij Karel de Grote niet het geval was. Die lijn is uitgestorven in mannelijke lijn', aldus Martine Zoeteman.¹⁴

Oké, al zijgt mijn hele verhaal om alle zwaarwegende tussenliggende risico's van maîtresses, bastaarden, adopties enzovoort als een kaartenhuis ineen, dan nog heb ik qua brononderzoek gewoon mijn best gedaan, hoe zinloos ook. A priori is werkelijkheid immers een volstrekte leegte. Pas uit angst voor grenzeloosheid vullen wij 'onze' wereld met 'onze' begrenzen ficties. Tot wij ons vereenzelvigen met onze denkbeelden en er oorlogen om gevoerd (moeten) worden. Hadden wij de vloeibaarheid van die ficties nu maar aanvaard. Op deze wijze benader ik mijn Expeditie 'Middeleeuwen': als ervaring van volgepakte tijdruimte, doorspekt met vele noodlottige keuzes en tal van intriges, met vadermoordenaars, wanstaltig hoge kindersterfte, nog wanstaltiger politiek-maatschappelijke macht van de godsdienst, minnezang in oneindig krullende melodieën, meterslange gobelins met geborduurde hoekige figuurtjes, kwistige steekspelen voor de achtergrond van een hoog oprijzende burcht, zwaargewonde ridders die als machteloze kevers op de rug in hun harnas langzaam liggen te creperen, smachtend naar de verlossende genadestoot, het geraffineerde spel om macht, en niet op de laatste plaats: het uiteenvallen van machtige imperia en de kristallisatie van nieuwe, weliswaar staatkundige maar niet minder denkbeeldige, domeinen en naties (nogmaals: ons bewustzijn huivert van grenzeloosheid) – een tour d'horizon in één ademtucht.

De Middeleeuwen, volgens Petrarca een donkere afgrond die zich uitstrekt over meer dan duizend jaar, een hopeloze tijd die alleen maar 'kwebbelkunstenaars' heeft voortgebracht.¹⁵ Driewerf neen! Want ook in die dagen doet menige welwillende voorouder in de reusachtige mierenhoop van de geschiedenis naar eer en een beetje geweten zijn best en is het collectieve bewustzijn één minuscuul stapje verder.

Noten

- 1 Verdere achtergrondinformatie met betrekking tot dit artikel is te vinden op: <http://www.rolfwennekes.nl/multimedia/>. Ik houd mij aanbevolen voor commentaar, verbeteringen en aanvullingen.
- 2 Zie de gegevensbank op www.nederlandsebiertcultuur.nl.
- 3 Zie 'swinkels geschiedenis' (publimon.nl).
- 4 Zie J. L. de Jager, 'De hemel van Helmond. Opkomst en ondergang van een groot-industrieel', De Walburg Pers, Zutphen 2007.
- 5 Zie H. van Schijndel-Verhoeven, 'Het kruis langs de weg', Brabants Heem nr. 3 (2007).
- 6 Zie de documentaire 'Piet de Wit - de meest indrukwekkende Helmonder', YouTube.
- 7 Download voor de stamreeks inz. Broc en de stam- en afstammingsreeksen van alle volgende voorouders het document 'Stamreeksen' op www.rolfwennekes.nl/multimedia (wachtwoord: RoWe_2024).
- 8 Alle 18 generaties voorouders Broc/Brock(en)/Brokken worden sluitend gedocumenteerd op de website van Willem den Brok (eenbrokvoorouder-geschiedenis11.jouwweb.nl).

- 9 Zie J. Op de Beeck, 'Het hart van Napoleon. De keizer en de vrouwen', Amsterdam/Antwerpen 2018.
- 10 Zie J. Op de Beeck, 'De Zonnekoning. Glorie en schaduw van Lodewijk XIV', Amsterdam/Antwerpen 2022.
- 11 Bart Van Loo, 'De Bourgondiërs. Aartsvaders van de Lage Landen', De Bezige Bij, Amsterdam 2019 p. 225.
- 12 Ridley Scott (regisseur) Kingdom of Heaven, 2005.
- 13 In dit kader kan ik de historische podcasts van de Vlaamse radiozender Klara aanbevelen, onder meer over de Bourgondiërs, de Zonnekoning en Napoleon Bonaparte; de podcasts van 'Geschiedenis voor herbeginners' doen daar overigens niet voor onder.
- 14 Hoe bewijs je dat je familie bent van Karel de Grote? – YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=wuyDnWbnD8s>
- 15 Vergelijk Peter Raedts, De ontdekking van de Middeleeuwen – Geschiedenis van een illusie, Amsterdam 2011, p. 33.